

Informationsteknologi och etik

Etiskt ansvar och koder

Iordanis Kavathatzopoulos
Uppsala universitet
Avd. för människa-datorinteraktion

Yrkesansvar

- Kunskap och färdigheter, tillhandahålla en typ av tjänst, ibland ha monopol att ge tjänsten, och verka enligt en yrkeskod
- Ansvar finns i olika roller:
  - Anställd-arbetsgivare
  - Fackman-fackman
  - Fackman-klient
  - Fackman-användare
  - Fackman-samhälle

Ansvarskunskap

- Risk att man koncentrerar sig på den tekniska nivån och tar ansvar bara för den tekniska funktionaliteten, men system fungerar alltid som verktyg i ett större sammanhang
  - Teknisk nivå
  - Organisations- och ekonomisk nivå
  - Användningseffekter och interaktioner
  - Bredare konsekvenser i samhället
- MDI-metoder måste användas för att ta hänsyn till alla effekter, t ex konkretisera problemet, utvärdera, bevaka och vidareutveckla

---

Ansvarsflykt

- Användning av neutrala språktermer, t ex buggar
- Uppfatta uppdraget endast som tekniskt
- Hänvisa till systemets komplexitet
- Sprida ansvaret till många medverkande

- Positivt ansvar finns hos flera och är kopplat till framtida åtgärder

---

Etiska koder

- Syftet kan vara att inspirera, utbilda, vägleda, definiera och redovisa ansvar, och övervaka
- Etiska koder är inte lagar, inte kompletta, och inte checklistor
  - t ex PAPA (privacy, accuracy, property, accessibility)

Licensiering

Licensiering skulle innebära definitionen av en yrkesstandard samt en etisk kod

Den skulle informera klienter om datavetares yrkesskicklighet men den kan inte garantera hög kvalitet

Motargument är bl a att disciplinen inte är fullt utvecklad och att det finns risk att den ska hindra utvecklingen

---

Etiska regler

- Kräver alltid tolkning och anpassning. Regler och principer kan inte tillämpas automatiskt
- Etiska regelsamlingar kan motverka sitt syfte p.g.a.:
  - De kan aldrig bli heltäckande och det som inte står där kan uppfattas som tillåtet
  - Reglerna kan tillämpas dogmatiskt, fanatiskt eller på fel sätt

---

Olika typer av regelsamlingar

- Marknadsföring för bättre image och goodwill
  - Föreskrifter, juridiska regler, lagar som leder till straff och belöning
  - Checklistor skapade tidigare av experter
  - Kunskapsstöd i praktisk hantering av konkreta moraliska problem (inspirera, utbilda, vägleda)
- Bara den sista kan fungera som de övriga, men den måste skapas av användarna själva samt utvecklas och anpassas kontinuerligt

---
